Αναζήτηση εμπειρογνώμονα

Ελλάδα

I. Κατάλογοι και μητρώα πραγματογνωμόνων

Στην Ελλάδα οι πραγματογνώμονες κατηγοριοποιούνται ανά ειδικότητα. Τα μητρώα των πραγματογνωμόνων τηρούνται από τα πρωτοδικεία. Είναι δημόσια, αλλά χρησιμοποιούνται μόνο από τους δικαστές που επιθυμούν να διορίσουν πραγματογνώμονα. Το δικαστήριο μπορεί να διορίσει έναν ή περισσότερους πραγματογνώμονες, αν κρίνει ότι τα υπό εξέταση ζητήματα απαιτούν ειδικές γνώσεις. Επιπλέον, το δικαστήριο υποχρεούται να διορίσει πραγματογνώμονες αν το ζητήσει διάδικος και το δικαστήριο κρίνει ότι χρειάζονται ειδικές γνώσεις.

Για να εγγραφεί πραγματογνώμονας στο μητρώο, πρέπει να υποβάλει σχετική αίτηση.

Κατόπιν δημόσιας πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων σε πολιτικό ή διοικητικό πρωτοδικείο (μέσω του επίσημου ιστότοπου του δικαστηρίου), κάθε ενδιαφερόμενος υποβάλλει γραπτή αίτηση με τα προσωπικά του στοιχεία στη γραμματεία του πρωτοδικείου, με την οποία δηλώνει ότι:

δεν έχει καταδικαστεί ούτε κατηγορείται για κακούργημα ή πλημμέλημα που συνεπάγεται στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων,

δεν στερείται την άδεια να ασκεί το επάγγελμά του,

δεν έχει στερηθεί το δικαίωμα να διαθέτει ελεύθερα την περιουσία του λόγω πτώχευσης ή θέσης υπό συμπαράσταση,

δεν είναι δικαστής, εισαγγελέας ή υπάλληλος της γραμματείας δικαστηρίου.

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων, η οποία πραγματοποιείται κάθε χρόνο, δημοσιεύεται σχέδιο καταλόγου πραγματογνωμόνων. Μόλις παρέλθει η προθεσμία υποβολής αντιρρήσεων κατά του καταλόγου, ο οριστικός κατάλογος εγκρίνεται από το οικείο πολυμελές πρωτοδικείο.

Όσον αφορά τις ποινικές διαδικασίες, το μητρώο πραγματογνωμόνων καταρτίζεται από το συμβούλιο πλημμελειοδικών ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα. Οι πραγματογνώμονες πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

να είναι άνω των 21 ετών,

να είναι νομικά ικανοί και να μην πάσχουν από διανοητική διαταραχή,

να μην έχουν καταδικαστεί για κακούργημα ή πλημμέλημα που συνεπάγεται τη στέρηση των πολιτικών τους δικαιωμάτων ή την έκπτωσή τους από τη δημόσια υπηρεσία,

να μην τους έχει αφαιρεθεί η άδεια να ασκούν το επάγγελμά τους,

να μην έχουν συμπράξει στη διαμόρφωση του αντικειμένου της πραγματογνωμοσύνης,

να μην είναι οι αρμόδιοι δικαστές, εισαγγελείς, γραμματείς ή υπάλληλοι στη σχετική διαδικασία,

να μην έχουν καταδικαστεί για την ίδια πράξη με τον κατηγορούμενο, και

να μην είναι σύζυγοι, αδέλφια ή στενοί συγγενείς του κατηγορουμένου.

Οι πραγματογνώμονες μπορούν να διαγραφούν από το μητρώο με δική τους επιθυμία, αν δεν πληρούν πλέον τις προϋποθέσεις ή αν το αποφασίσει η αρμόδια αρχή.

II. Προσόντα των πραγματογνωμόνων

Οι πραγματογνώμονες, για να θεωρούνται πραγματογνώμονες, πρέπει να είναι μέλη επαγγελματικής οργάνωσης.

III. Αμοιβή των πραγματογνωμόνων

Στις ποινικές διαδικασίες, η αμοιβή του πραγματογνώμονα καταβάλλεται από το κράτος. Όσον αφορά τις αστικές διαδικασίες, ο ενάγων πρέπει να καταβάλει προκαταβολή επί των εξόδων για τους πραγματογνώμονες που διορίζονται από το δικαστήριο. Στο τέλος της δίκης, τα έξοδα επιβάλλονται σε βάρος του ηττηθέντος διαδίκου. Οι διάδικοι μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να λάβουν νομική βοήθεια όσον αφορά την αμοιβή του πραγματογνώμονα.

IV. Ευθύνη των πραγματογνωμόνων

Οι πραγματογνώμονες ευθύνονται βάσει του γενικού δικαίου για τις συμβάσεις και τις αδικοπραξίες. Δεν υποχρεούνται να συνάψουν σύμβαση ασφάλισης επαγγελματικής ευθύνης για την κάλυψη της ενδεχόμενης ευθύνης τους.

V. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες πραγματογνωμοσύνης

Οι κύριες νομικές διατάξεις που διέπουν τη δικαστική πραγματογνωμοσύνη στην Ελλάδα είναι τα άρθρα 368-392 του ελληνικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, το βασιλικό διάταγμα αριθ. 566/1968 και το άρθρο 20 παράγραφος 7 του νόμου 2882/2001 (κώδικας αναγκαστικών απαλλοτριώσεων). Περαιτέρω, εφαρμόζονται επίσης κατά περίπτωση τα άρθρα 159-168 του ελληνικού κώδικα διοικητικής δικονομίας και τα άρθρα 183-203 του ελληνικού κώδικα ποινικής δικονομίας.

Το δικαστήριο έχει τη διακριτική ευχέρεια να διατάξει τη διεξαγωγή αποδείξεων, δεδομένου ότι υπερισχύει ο σκοπός της διακρίβωσης της αλήθειας. Το μόνο όριο της εξουσίας αυτής είναι η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως.

1. Διορισμός πραγματογνωμόνων

Πραγματογνώμονες μπορούν να διοριστούν από το δικαστήριο και από τους διαδίκους. Ο διορισμός πραγματογνωμόνων στις διοικητικές διαδικασίες είναι παρόμοιος μ' αυτόν στις αστικές διαδικασίες. Στις διαδικασίες ενώπιον ποινικού δικαστηρίου, ο πραγματογνώμονας μπορεί να διοριστεί από τον εισαγγελέα ή από το δικαστήριο κατά τη διάρκεια της ανάκρισης. Για τον σκοπό αυτό, τηρείται διαφορετικό μητρώο από αυτό που τηρείται για τις αστικές διαδικασίες και ο πραγματογνώμονας πρέπει να πληροί αυστηρότερες προϋποθέσεις απ' ό,τι στις αστικές και τις διοικητικές διαδικασίες.

α) Διορισμός από το δικαστήριο

Το πολιτικό δικαστήριο έχει τη διακριτική ευχέρεια να διορίσει πραγματογνώμονα είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν ρητού αιτήματος διαδίκου, αν τα σχετικά ζητήματα δεν μπορούν να διαγνωστούν διαφορετικά. Στην περίπτωση αυτή, η συζήτηση της υπόθεσης αναβάλλεται για ημερομηνία μετά την υποβολή της έκθεσης πραγματογνωμοσύνης. Το δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να διορίσει ως πραγματογνώμονα οποιοδήποτε πρόσωπο που θεωρεί κατάλληλο για τον σκοπό αυτόν. Ο πραγματογνώμονας οφείλει να γνωστοποιήσει στο δικαστήριο κάθε τυχόν σύγκρουση συμφερόντων του. Οι πραγματογνώμονες που διορίζονται από το δικαστήριο έχουν πρόσβαση στη δικογραφία.

β) Διορισμός από τους διαδίκους

Στην Ελλάδα υπάρχουν τρία είδη διορισμένων από διάδικο πραγματογνωμόνων: τεχνικοί σύμβουλοι (άρθρα 391-392 του κώδικα πολιτικής δικονομίας, άρθρο 167 του κώδικα διοικητικής δικονομίας, άρθρα 204 επ. του κώδικα ποινικής δικονομίας), εξωδικαστικοί πραγματογνώμονες και μάρτυρες με ειδικές γνώσεις. Ο τεχνικός σύμβουλος διορίζεται από τον διάδικο για να ελέγχει τη δράση πραγματογνώμονα που έχει διοριστεί από το δικαστήριο. Ο

εξωδικαστικός πραγματογνώμονας επιλέγεται από τον διάδικο. Η έκθεσή του πρέπει να προβληθεί και να προσκομιστεί από τον διάδικο, διαφορετικά απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Αν πληρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις, το δικαστήριο εξετάζει και εκτιμά ελεύθερα τη γνωμοδότηση του πραγματογνώμονα. Η έκθεση δεν θεωρείται αποδεικτικό μέσο. Αντιθέτως, συνδέεται μάλλον με τη νομική βάση της επιχειρηματολογίας του διαδίκου. Οι μάρτυρες με ειδικές γνώσεις είναι μάρτυρες με ειδικές επιστημονικές ή τεχνικές γνώσεις οι οποίοι εξετάζονται από το δικαστήριο.
Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει αν θα στηρίξει το σκεπτικό της απόφασής του στη γνωμοδότηση του πραγματογνώμονα. Το δικαστήριο μπορεί να στηρίξει την απόφασή του στη γνωμοδότηση του πραγματογνώμονα ακόμη και αν η έκθεση πραγματογνωμοσύνης εκδόθηκε κατά παράβαση δικονομικών κανόνων. Ωστόσο, αν η παράβαση δικονομικών κανόνων είναι ουσιώδης, η έκθεση πραγματογνωμοσύνης θεωρείται ανυπόστατη. Στην περίπτωση αυτή, ο δικαστής δεν μπορεί να στηρίξει το σκεπτικό της απόφασής του στη γνωμοδότηση του πραγματογνώμονα.

2. Δικονομία (πολιτική)

Στους πραγματογνώμονες που έχουν διοριστεί από το δικαστήριο μπορούν να υποβάλουν ερωτήσεις και οι τεχνικοί σύμβουλοι των διαδίκων, εφόσον οι διάδικοι έχουν διορίσει τέτοιους συμβούλους. Μόνη υποχρέωση του πραγματογνώμονα είναι να υποβάλει την έκθεσή του. Οι πραγματογνώμονες που έχουν διοριστεί από τους διαδίκους μπορούν να επικοινωνούν με τους διαδίκους κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, ενώ οι πραγματογνώμονες που έχουν διοριστεί από το δικαστήριο χρειάζονται για τον σκοπό αυτόν άδεια του δικαστηρίου.

α) Έκθεση πραγματογνωμοσύνης

Στις ελληνικές διαδικασίες πραγματογνωμοσύνης δεν απαιτείται η υποβολή προκαταρκτικής έκθεσης πραγματογνωμοσύνης. Η κύρια έκθεση πραγματογνωμοσύνης μπορεί να υποβληθεί εγγράφως ή να παρουσιαστεί προφορικώς. Ο πραγματογνώμονας δεν υποχρεούται να ακολουθήσει συγκεκριμένη δομή κατά την παρουσίαση της έκθεσής του.
Αν το δικαστήριο κρίνει ότι η έκθεση είναι ελλιπής ή ότι ο πραγματογνώμονας υπέπεσε σε αδικαιολόγητο παράπτωμα, μπορεί να διατάξει την εκπόνηση νέας ή συμπληρωματικής έκθεσης, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος των διαδίκων. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να διατάξει τον πραγματογνώμονα να καταβάλει τα δικαστικά έξοδα που οφείλονται στο αδικαιολόγητο παράπτωμα του πραγματογνώμονα.
Η έκθεση πραγματογνωμοσύνης μπορεί να αμφισβητηθεί με τους ισχυρισμούς των διαδίκων και αντιπραγματογνωμοσύνη.

β) Ακροαματική διαδικασία

Ο δικαστής διατάζει τον πραγματογνώμονα να παραστεί στην ακροαματική διαδικασία μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

Οι πληροφορίες που παρουσιάζονται στην παρούσα ενότητα συγκεντρώθηκαν στο πλαίσιο του έργου «Εξεύρεση πραγματογνώμονα» από σημεία επαφής ανά χώρα που επιλέχθηκαν από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Εμπειρογνωσίας και Εμπειρογνωμόνων (European Expertise & Experts Institute – EEEI).
Τελευταία επικαιροποίηση: 25/04/2023
Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.